

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania R. C.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 25 kwietnia 2023 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 5 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 1699/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 1699/21 Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację odwołującego się R. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 21 lipca 2021 r., sygn. akt VII U 3656/19, którym Sąd pierwszej instancji oddalił odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z 6 czerwca 2017 r.

Decyzją z 6 czerwca 2017 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie, po uzyskaniu z Instytutu Pamięci Narodowej informacji Nr [...] z 3 kwietnia 2017 r. o przebiegu służby R. C., ponownie ustalił wysokość jego emerytury policyjnej, począwszy od 1 października 2017 r., na kwotę 2.069,02 zł.

Decyzją z 6 czerwca 2017 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie, po uzyskaniu z

Instytutu Pamięci Narodowej informacji Nr [...] z 3 kwietnia 2017 r. o przebiegu służby R. C., ponownie ustalił wysokość jego policyjnej renty inwalidzkiej, poczynawszy od 1 października 2017 r., na kwotę 750,00 zł, przy czym wskazał, iż nie wypłaca się renty inwalidzkiej z uwagi na posiadanie prawa do korzystniejszej emerytury policyjnej.

Od powyższych decyzji odwołał się ubezpieczony.

W odpowiedzi na odwołania Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie wniósł o ich oddalenie.

Wyrokiem z 21 lipca 2021 r., sygn. akt VII U 3656/19 Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił odwołania R. C..

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł odwołujący się, zarzucając mu naruszenie art. 2 Konstytucji RP; art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP; art. 30 i 47 Konstytucji RP w zw. z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 233 k.p.c.

Sąd Apelacyjny uznał apelację za nieuzasadnioną, w konsekwencji oddalając ją.

Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Okręgowy w sposób bardzo staranny i prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa. Całość podjętych ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji przedstawiona w uzasadnieniu wyroku zasługiwała na akceptację. Ustalenia te jako prawidłowe, a nadto nie wymagające zmiany ani uzupełnienia Sąd Apelacyjny przyjął za własne.

Sąd odwoławczy w pełni podzielił także ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji, uznając ją za wyczerpującą. Sąd Apelacyjny podzielił rozważania prawne poczynione w sprawie odnośnie oceny ustawy dezubekizacyjnej w kontekście norm prawa Unii Europejskiej, recypowanych do polskiego porządku prawnego, które jednoznacznie nakazują odmówić prawa do

zbiorowej oceny czynów osób tylko i wyłącznie na podstawie formacji, w jakich przyszło im służyć w okresie objętym przepisami ustawy dezubekizacyjnej.

Sąd Apelacyjny nie kwestionował, iż należy uznać istnienie konstytucyjnej zasady ciągłości państwa (art. 2 i art. 241 Konstytucji RP) i jego przynależności do systemu prawnego Unii Europejskiej oraz związania Rzeczypospolitej Polskiej Traktatem o Unii Europejskiej (art. 4 i art. 6 TUE). Kryteria wykluczenia ubezpieczonego z systemu ochrony praw podstawowych, budzą wątpliwości w płaszczyźnie ich podstaw, czasu i winy zbiorowej oraz sankcji. Sąd pierwszej instancji stanął jednak na stanowisku, że w stanie faktycznym sprawy ujawniono dowody przestępczej działalności odwołującego się, którą przyjmuje ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy w stosunku do każdego zatrudnionego w służbach bezpieczeństwa państwa poprzez definiowanie służby jako wykonywanej na rzecz totalitarnego państwa (art. 13b).

Sąd drugiej instancji podkreślił, iż Sąd Okręgowy o bardzo starannie i szczegółowo wskazał oraz przeanalizował stan faktyczny sprawy, co wprost pozostaje w zgodzie z jednoznacznymi motywami uchwały Sadu Najwyższego z 16 września 2020 r., sygn. akt III UZP 1/20. której motywy Sąd Apelacyjny w całości podzielił.

Z zaświadczenia Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Delegatura w [...] z 29 maja 2018 r., to jest wystawcy informacji o przebiegu służby do potwierdzenia prawidłowości ww. informacji na okoliczność pełnienia przez odwołującego się służby na rzecz państwa totalitarnego poprzez, w szczególności, potwierdzenie kwalifikacji prawnej formacji, na rzecz której służył ubezpieczony oraz zakresu jej zadań, wynikało, że R. C. przez okres 13,5 lat, tj. od dnia 1 lipca 1986 r. do 31 lipca 1990 r. służył na rzecz państwa totalitarnego w myśl art. 13b ust. 1 pkt 5 litera c tiret3 ustawy dezubekizacyjnej.

Analiza szczegółowa akt personalnych apelującego wskazuje na przywołane już wyżej okoliczności faktyczne sprawy w pisemnym uzasadnieniu wyroku, jakie czynności operacyjne w trakcie swojej służby wykonywa R. C.. Jak wszyscy funkcjonariusze SB zobowiązał się do zachowania w tajemnicy wszystkich czynności służbowych w MSW.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego powyższe okoliczności wynikające wprost z akt osobowych apelującego wskazują, iż nie miał on żadnych dylematów moralno-etycznych co do wykonywanej działalności operacyjnej w Inspektoracie 2 SB, potem Wydziale Studiów i Analiz SB. Wnioskodawca został wzorowym i aktywnym funkcjonariuszem. Podnosił swoje kwalifikacje, był gratyfikowany finansowo. W służbie SB pozostawał aż 13,5 lat.

Faktem notoryjnym jest czym zajmował się Inspektorat 2 WUSW w Gdańsku, który przynależał do tzw. PIONU studiów - rozpracowywaniem kierownictwa opozycji, opracowywaniem metod zwalczania opozycji politycznej PRL-u. Pion Studiów i analiz, utworzony w miejsce pionu IV i pionu studiów w 1989 r., rozwiązany 1990 r.

Istotne w sprawie jest to, że R. C., jak wynika wprost z jego akt personalnych, był aktywnym funkcjonariuszem SB.

Faktem notoryjnym jest także masowe niszczenie dokumentacji archiwalnej SB od sierpnia 1989 r. do czerwca 1990 r., i nadal po likwidacji już nawet SB.

Wszystkie działania operacyjne SB były nakierowane przeciwko wolnościom praw człowieka, demokracji, wolności kraju. Sąd Okręgowy trafnie wypunktował wszystkie działania operacyjne i służbę operacyjną R. C. w swoim pisemnym uzasadnieniu, motywując dlaczego w jego ocenie nie może on skutecznie powoływać się na prawa człowieka, prawa Unii Europejskiej i jej norm prawnych, zasadę równości konstytucyjnej. Te wszystkie zasady nie dotyczą bowiem jego osoby, skoro sam swoją służbą na rzecz państwa totalitarnego sprzeniewierzył się owym zasadom.

Mimo twierdzeń przedstawionych w apelacji, Sąd Apelacyjny uznał, iż 13 lat czynnej służby w inspektoracie 2 SB o wydziale studiów i analiz nie pozwala przyjąć, iż służba ta nie była *de facto* czynną służbą na rzecz państwa totalitarnego, o jakim mowa w treści art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego postawa i czyny R. C., jego kolejne awanse, odznaczenia, gratyfikacje finansowe jednoznacznie świadczą o indywidulnym zaangażowaniu bezpośrednio ukierunkowanym na realizowanie działań charakterystycznych dla państwa totalitarnego, jego zadań i funkcji w tamtym okresie. Trudno bowiem

uznać, aby tak wieloletnia służba była wnioskodawcy niezrozumiała, albo nie godził się z jej wykonywaniem.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną odwołujący się w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego); pkt 2 (potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości) oraz pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca wskazała, że przyjęcie do rozpoznania niniejszej skargi kasacyjnej jest uzasadnione i konieczne, z uwagi na fakt, że w przedmiotowej sprawie zachodzi istotne zagadnienie prawne, dotyczące prawidłowej wykładni norm wynikających z art. 15c oraz art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 723), zgodnej ze standardem konstytucyjnym i międzynarodowym. Te same okoliczności miały świadczyć o potrzebie dokonania wykładni wskazanych powyżej przepisów prawa. Ponadto, w ocenie strony odwołującej się, niniejsza skarga jest oczywiście uzasadniona, gdyż w toku rozumowania Sądu doszło do istotnego błędu logicznego, polegającego na nieuzasadnionym wydłużeniu okresu służby odwołującego się w resorcie bezpieczeństwa, co mogło mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcie sądu. Wątpliwości budzi również argumentacja Sądu drugiej instancji, która jest sprzeczna z wyrażoną przez Sąd Najwyższy uchwałą w sprawie III UZP 1/20.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne

zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.); występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd

Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zgodnie natomiast z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z

procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto także, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono żadnej argumentacji, która mogłaby przemawiać za przyjęciem, że skarga kasacyjna kwalifikuje się do przyjęcia do rozpoznania. Podniesione zagadnienia prawne oraz wątpliwości interpretacyjne zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który wyjaśnił, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r., III UZP 1/20, OSNP 2021, nr 3, poz. 28).

Jednocześnie Sąd drugiej instancji prawidłowo powołał się na treść powyższej uchwały i niewątpliwie oparł swoje orzeczenie na ustaleniach faktycznych dotyczących indywidualnych czynów i zachowania odwołującego się. Strona skarżąca nie wykazała natomiast w jakikolwiek sposób rażącego naruszenia przepisów prawa przez Sąd drugiej instancji, w szczególności za takie rażące naruszenie przepisów prawa nie można uznać błędnego wskazania liczby lat przepracowanych przez odwołującego się, jako funkcjonariusza SB.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[f.n]

